

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din, za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din; za inozemstvo: 210 din. — Plačila in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Uredništvo in upravljalstvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici 23. — Rokopisov ne vračamo. — Račun pri post. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 16. junija 1937

Cena posameznih številki din 1.50

Kaj je z decentralizacijo?

Ni v Jugoslaviji politične skupine, ki ne bi vsaj teoretično izjavljala, da je vsaj delno za decentralizacijo vsrve, ker se je pač centralistična uprava proslavila s tolikšnimi napakami, da je res ni mogoče več braniti. Zato smo tudi že ponovno slišali z najbolj vplivnih mest obljubo, da se bo decentralizacija začela uvajati.

Toda v resnici so ostale obljube le obljube in nikjer ni videti niti najbolj skromnih začetkov neke decentralizacije. Nasprotno! Dejstva celo govore, da se centralizacija celo širi in da danes ne obsega le vse upravno življenje, temveč sega vedno bolj tudi na gospodarsko življenje. Dejstva govore, da pri nas ni centralizem na umiku, temveč nasprotno na pohodu, in sicer na uspešnem pohodu.

Najbolj se to vidi na denarnem trgu. Ves prosti denar se vedno bolj centralizira v državnih denarnih zavodih. Zlasti se je ta centralizacija povečala z likvidacijo kmetijskih dolgov. Nakrat so prišli vsi kmetijski dolžniki pod vpliv Priv. agrarne banke. Poskusi, da bi se ta banka zaradi tega novega posla decentralizirala, so klavrno propadli.

Poskusi večje centralizacije pa se vidijo tudi na vseh drugih poljih, na mnogih so ti poskusi tudi že postali realnost. Tako so bila uspešna zlasti prizadevanja državne tiskarne, da dobi za vse tiskovine skoraj monopolno stališče. Za zvezke ga je dobila že pred leti, za šolske knjige pa je tudi že dovolj pripravljen teren, da dobimo tudi ta nov monopol.

Znano je, kako se je skušalo z ustanovitvijo cestnega fonda centralizirati tudi vprašanje našega cestnega omrežja. Načrt sam zaenkrat še ni izveden in je bil od gospodarskih organizacij odločno odklonjen, toda s tem še ni rečeno, da je že odločen za vedno. Moremo kar s tem računati, da bo zopet prišel na dan in da bo pri znani odpornosti naše skupščine tudi bisiveno neizpremenjen dobil moč zakona.

Brez uspeha so ostale tudi vse zahteve, da se decentralizirajo državne dobave in licitacije. Vse je ostalo pri starem, dejansko pa se je še poslabšalo, ker se vedno bolj množe državna podjetja, ki bodo dobivala te dobave tudi brez licitacij.

Izvoz deželnih pridelkov je tudi že v znatni meri centraliziran, isto velja za uvoz, pričakovati pa moramo, da se bo ta centralizacija še povečala, pa čeprav se koristnost te centralizacije ni prav nikjer pokazala.

Pred kratkim se je ustanovil tako imenovani stalni koordinacijski odbor, ki faktično zopet pomeni povečanje centralizacije. Zasebni gospodarski krogi so pri tem odboru čisto prezrti, prav tako tudi zastopniki pokrajin. Besedo bodo imeli le zastopniki uradov, kar je tudi v skladu z uspešnim prizadevanjem naše birokracije, da se s pomočjo centralizma čim bolj utrdi. Centralizirane banovinske trošarine, centralizirani fond za pospeševanje raznih kultur itd. so nadalje dokaz, da je pri nas centralizem na pohodu. Zato ostajajo tudi vsi zakoni o samoupravnih zastopih le bolj na papirju.

Nič ne bi rekli, če bi se pri nas

izkazal centralizem kot poslovno dorastel vlogi, ki si jo prilasča, toda izkušnja žal dokazuje, da gre večina vseh naših neuspehov na račun nesposobnosti tega centralizma. Ne iz političnih, temveč iz gospodarskih razlogov ni mogoče zagovarjati centralizma.

Ena največjih napak centralizma je, da nima pravega smisla za potrebe pokrajin. Vidi le svoj najožji krog in se ne zaveda, da zavišja sila države le od pokrajin, ne pa od centrale. Pokrajine dajejo vso silo državi, njih gospodarski napredek daje tudi gospodarsko moč centrali. Te enostavne in neovrgljive resnice pa centralizem noče priznati, ker pozna le svoj interes.

Kdor zato boče, da bo naša država gospodarsko napredovala, in s tem tudi kulturno in socialno, ta mora zahtevati, da se začne decentralizacija tudi izvajati. Zato moramo spraševati: kaj je z decentralizacijo, zato to vprašanje nikakor ne sme utihniti. Decentralizacija je naši državi elementarna potreba, ki odloča o njenem napredovanju ali nazadovanju. Zato je treba zahtevati po decentralizaciji dosledno in vztrajno ponavljati, dokler ne bo izvedena in dokler ne bodo pokrajine dobile one svobode, ki jo potrebujejo za svoj neoviran razvoj.

Kaj je z decentralizacijo, sprašujemo zato ponovno!

Ze zadnjič smo poročali, da je bila davčna osnova ljubljanskim trgovcem znatno povišana. Posebej smo še opozorili na manufakturno trgovino, kjer niso davčne odmere nad 200 in 300 tisoč din nobena redkost.

Toda ne samo manufakturnim trgovcem, temveč tudi špecerijskim je bila davčna osnova prav znatno povišana. Tako so primeri, ko je bila samo enemu trgovcu povišana za 50.000, drugemu za 42.000 din itd. A tudi najmanjšim trgovcem je bila davčna osnova skoraj brez izjeme povišana.

Ne glede na to, da je splošno gospodarsko stanje Slovenije vse prej ko razveseljivo in da se zaradi tega tudi trgovina ne more razvijati, mora vendar biti tudi davčni upravi znano, da se špecerijska trgovina bori s prav posebnimi težkočami. Predvsem je notorično, da nobena panoga trgovine ne dela s tako nizkim čistim dobičkom ko špecerijska. Dostikrat morajo špeceristi nekatere predmete prodajati celo v izgubo. To so špeceristi tudi že podrobno razložili, zlasti ko so se določevale nove mestne trošarine. Tako se n. pr. mestna uvoznina na sladkor ne more prevaliti na konsumenta, ker bi ta začel kupovati sladkor v okolici, kjer te uvoznine ni. Danes so pač tako žalostne razmere, da gredo ljudje tudi kilometre daleč, samo da prihranijo nekaj par.

To je tudi vzrok, da je v špecerijski stroki tako ostra konkurenca ko v nobeni drugi. Ta konkurenca ne dopušča nobenih večjih dobičkov, kajti v tistem hipu bi bili odjemalci za trgovca izgubljeni.

Poleg tega pa je treba upoštevati, da je odjemalec vedno manj, ne pa več, in to kljub prirastku prebivalstva. Bolj ko prebivalstvo se množe razne nabavljalne in konsumne zadruge, že obstoječe pa se vedno bolj širijo. Zaradi silnih ugodnosti, ki jih imajo te nabavljalne zadruge, posebno trgovce s špecerijskim blagom ne more konkurirati. Pomisliti je vendar treba, da železniške nabavljalne zadruge plačajo za prevoz blaga manj, da prejema moko iz združenih mlinov, ki ne plačujejo davkov, da so oproščeni tudi pridobine. Končno pa se tudi ne sme pozabiti, da dobe vse te nabavljalne zadruge zelo poceni obratni kapital, dostikrat celo brezobrestna posojila, dočim mora trgovce plačevati bančne obresti. Položaj je čisto neenak in davčna uprava bi morala to tudi upoštevati.

Samo ena nabavljalna zadruga v Ljubljani ima toliko prometa, da bi 60 do 70 trgovcev moglo pri tem prometu dobro živeti. Ta promet

ne obdačen od pridobine, nemoogoče je, da bi jo sedaj nadomestili trgovci, katerih promet se je vendar zmanjšal.

Razmere, v katerih mora poslovati zlasti špecerijski trgovec, se stalno slabšajo, davčna uprava pa mu predpisuje vedno višjo davčno osnovo in odmero. To je vendar nemoogoče razmerje, ki mora trgovca čisto uničiti. Celo vrsto jih je tudi že uničilo in kdor čita poročila o konkurzih ter prisilnih poravnava, ta vidi, kako propadajo trgovine. Ali se naj to propadanje še poveča? Ali se davčna uprava ne zaveda, da pomeni vsak propadli trgovec tudi enega davkoplačevalca manj? Ali morda misli davčna uprava, da morajo drugi trgovci, ki so še ostali, plačati davke tudi za propadlega tovariša? Nemoogoče naziranje! Pridobina se vendar plačuje od lastnega do-

hodka, ne pa od izgube drugih podjetij!

Poviševanje davčne osnove vsem špeceristom dokazuje veliko nepoznavanje razmer, ki ga od davčne uprave ne bi pričakovali. Brez poznavanja razmer vendar ne more davčna uprava opravljati svojega posla, ker ne more biti pravična. Baš v davčnih zadevah pa je pravičnost nujno potrebna.

Zato znova apeliramo na davčno upravo, da korigira svoje mnenje in da zahteva od trgovcev le to, kar morejo oni dati, ne pa da morajo zaradi plačevanja davkov načeti zadnje ostanke svojih rezerv. Ko so se ti iztrošeni, potem je tudi konec trgovčeve eksistence, potem ima davkarja enega klienta manj. To pa vendar ni njen cilj, zato pa naj tudi spravi davčno osnovo v sklad z dejanskimi in prav nič rožnatimi razmerami!

Neopravičeno povišanje davčne osnove

Znova apeliramo na uvidevnost davčne uprave

Potrebna je reforma železniške blagovne tarife

Pod tem naslovom piše »Jugoslavanski Kurir«:

»Novi člani tarifnega odbora so bili imenovani od prometnega ministra že pred enim mesecem, kljub temu pa se tarifni odbor še do danes ni sestal. Toda baš letos bi bilo nad vse potrebno, da bi tarifni odbor marljivo in intenzivno delal. Tako državni ko tudi splošni gospodarski interesi zahtevajo revizijo železniške blagovne tarife. Ta revizija je potrebna tudi zato, da se povečajo železniški dohodki. Sedanja železniška tarifa je bila sestavljena v dobi največje gospodarske depresije, ko je bil izvoz v prvi vrsti odvisen od nizkih železniških prevoznih pristojbin. Danes pa je vsaj za nekatere predmete položaj čisto drugačen kakor je bil. Baker se je na primer podražil za 100 odstotkov, nje-gov prevoz pa je za 50% cenejši, če je namenjen za izvoz. To pomeni, da morajo domačini, ki potrebujejo baker, plačevati prevoznino dvakrat dražje kakor pa tujci. Prav isto je tudi z železno rudo ter nekaterimi živili, ki so se podražila za 80 do 40%, dočim je prevoznina še nadalje znižana. Zanimivo je, da je tarifa za baker skoraj prav tako visoka kakor za gramoz, pa čeprav je ogromna razlika v ceni obeh teh predmetov.

Se bolj zanimiv je primer z železno rudo, in tu je revizija tarife naravnost neodložljiva. Tako plačujejo domača podjetja v dravski in vardarski banovini, ki kupujejo

našo železno rudo, za prevoz za 50% več, kakor pa znaša izvozna tarifa za to rudo.

To je zelo važno vprašanje ne le za naše železnice, temveč tudi za naše gospodarstvo. Sedaj se dela na to, da se prepreči dvig cen v notranjem prometu. Če bi se izvedla reforma železniške tarife, potem izvozno gospodarstvo ne bi nič izgubilo, dočim bi mogle državne železnice računati na mnogo večji dohodek. Čim prej se naj bi zato tarifa za nekatere izvozne blago povišala, za nekatere predmete pa naj bi se za notranji promet znižala.

Ne moremo se z mnenjem »Jugoslavanskega Kurirja« docela strinjati. Nobena nesreča ni, če so danes prevozne tarife zaradi višje cene predmetov naši izvozni trgovini v korist. Naše železnice so itak izvoz z dobro tarifno politiko mnogo premalo podpirale. Zato naj bi v splošnem ostale tarife tudi za izvozno blago nepovišane, za nekatere predmete pa so itak še danes previsoke. Le za nekatere posebne predmete bi bilo dopustno povišanje prevozne tarife, kjer je v resnici nastalo zaradi velikega povišanja cene nerazmerje med ceno in prejšnjo tarifo. Toda najbrže velja to le za baker in za nobeno drugo blago.

Nikakor pa ne gre, da bi se propagiralo znižanje prevoznih tarif za nekatere predmete s tem, da bi se prevozne tarife za druge povi-

šale. To pa je osnovna misel članka, ki ga je objavil »Jugoslavanski Kurir«. Naše gospodarstvo ne bo nikdar prišlo na zeleno travco, če bomo vedno dajali enemu le na ta način, da drugemu vzamemo. Ena težava bo na ta način morda odpravljena, zato pa dobimo novo.

Sedanje tarife so za nekatere blago absolutno previsoke in zato jih je treba znižati. Tako je nesporno, da je velik nesmisel, če je prevoznina iz državnih železnih rudnikov tako visoka, da zasebna podjetja te prevoznine ne zmagujejo in da zaradi tega tudi odjem iz državnih rudnikov pada. To tarifo je zato treba na vsak način znižati in brez ozira na to, če je prevoznina za baker previsoka ali prenizka. Domačo železarno vendar prav nič ne briga, koliko znaša prevoznina za baker, ki ga ne predeluje, za njo je važna le prevoznina za železo. Zato ne mešajte stvari, ki ne spadajo skupaj.

»Jugoslavanski Lloyd« je mnenja, da je bil članek v »Jug. Kurirju« lansiran od samega železniškega ministrstva. To ni niti izključeno, ker je znano, da poznajo nekateri samo fikalne interese in da se nekateri ne morejo sprijazniti z mislijo, da se dosežejo večji dohodki tudi z zvišanjem prometa in ne le z zvišanjem tarif.

Samo polovičarsko delo bi bilo, če bi tarife za nekatere predmete znižali zato, da bi jih za druge povišali. Polovičarsko delo pa nikoli dobro in se naj zato tudi tu opusti.

Dravska banovina dobi za javna dela 7-5 milijona din

Iz državnega fonda za javna dela, v katerega se stekajo dohodki državne trošarine na cement in hidravlično apno, se bo letos porabilo za javna dela okoli 70 milijonov din. Prvotno je bil načrt gradbenega ministrstva, da se porabi ta denar za gradnjo objektov, ki že dolgo čakajo na realizacijo. Sedaj pa je prodrlo naziranje, da se ta denar dodeli banovinam, da jih porabijo za manjša dela na svojem ozemlju. Na predlog in s soglasjem finančno-gospodarskega odbora ministrov se bo ta denar razdelil med posamezne banovine takole:

	milijonov din
dravska	7,5
savska	8,0
vrbska	7,0
primorska	9,0
zetska	9,0
donavska	6,5
moravska	7,5
vardarska	7,5
drinska	7,5
Beograd	0,5

Nova emisija obveznic za javna dela

Finančni minister Leticia je odredil, da se s 1. julijem predlože v podpisovanje obveznice 5. tranše 5% srednjeročnih obveznic za finansiranje javnih del. Tudi ta tranša se bo izdala v višini 100 milijonov din. Zavodu za izdelovanje bankovcev je bilo že oddano naročilo za natisk obveznic.

Prva tranša teh obveznic je bila izdana 1. julija 1935, druga 1. julija 1936, tretja 1. septembra 1936 in četrta 1. aprila 1937. Do konca leta se bodo izdale še tri tranše ter se bo torej letos skupno izdalo pet tranš. S tem se bo skupna vsota posojila za javna dela povišala na 800 milijonov din.

Vedno večji dobički družbe Trepča Mines

Upravni odbor družbe Trepča Mines Limited je začel izplačevati predurne na dividendo, in sicer je letos izplačal po 9 penijev od delnice, dočim je izplačal lani le po 4,5 penija.

Poslovno leto družbe traja od 1. oktobra do 30. septembra. V prvih šestih mesecih poslovnega leta 1935/36 je znašal čisti dobiček družbe 253.398 angleških funtov ali 60,3 milijona din.

V prvih šestih mesecih poslovnega leta 1936/37 pa je narasel čisti dobiček že na 559.822 angl. funtov ali na 133,2 milijona din. To se pravi, da se obrestuje delnice družbe skoraj po 50%.

V upravnih krogih računajo, da se bo letošnje poslovno leto družbe zaključilo s čistim dobičkom 1 milijona funtov ali okoli 240 milijonov din. Nič manj ko ena četrt milijarde bo torej šla iz dežele. In koliko bo plačala družba davkov Jugoslaviji?

Izvoz mesnih izdelkov v USA

Po daljših pogajanjih je sedaj urejeno vprašanje našega izvoza mesa v Združene države Sev. Amerike. Ameriško kmetijsko ministrstvo je že zahtevalo, da mu pošljemo uradno potrjene podpise veterinarjev, ki izdajajo potrdila o pregledu blaga. S tem bo sedaj omogočen izvoz mesa v Združene države Sev. Amerike. Do l. 1926 smo mogli prosto izvažati salamo in druge mesne izdelke v Ameriko, toda takrat ni bilo izvoza. Od l. 1929 pa sploh nismo mogli izvažati zaradi novega ameriškega zakona o pregledu mesa in mesnih izdelkov. Zato je bil izvoz mogoč le po drugih državah. Tako je neka zagrebška tvrdka izvažala našo gnjat skozi Hamburg. Ta gnjat pa je šla v Ameriko kot poljska in ne kot jugoslovska gnjat.

Ameriški mesni trg more postati za nas zelo pomemben, saj uvažajo Združene države Sev. Amerike za 1200 milijonov din mesa in mesnih izdelkov na leto.

Deset nauk za prodajalce

1. Zapomni si, da si za pulptom zato, da prodajaš.
2. Pazi na to, da si s kupcem vedno prijazen in uslužen.
3. Nikar ne mešaj svojih zasebnih zadev v svoj poklic.
4. Bodi natančen tudi v malenkostih, ker na njih sloni ves uspeh.
5. Spoštuj svojega predpostavljene, toda informiraj ga tudi o vseh nedostatkih, ki bi jih opazil.
6. Pazi na svojo zunanost. Čistoča je silno važna in kupec zelo nerad vidi »tvojo žalost« za nohti.
7. V navzočnosti kupca se nikdar ne bavi z drugimi prodajalci.
8. Poslužuj z veseljem in z vnmom.
9. Potrudi se, da boš kupcu vedno dobro svetoval, da bo zopet in zopet prišel v trgovino.
10. Pazi na vse predmete in na opremo trgovine, kakor da bi bilo vse to tvoja last.

Teh deset naukov nalepite v trgovini, da jih bo imel personal vedno pred očmi!

Kratke gospodarske vesti iz Bolgarske

Po bolgarskih podatkih je Bolgarska izvozila od 1. januarja do konca aprila 1937 v Nemčijo blaga za 18,5 milij. mark, uvozila iz Nemčije pa za 18,2 milij. mark, da je bila njena trgovinska bilanca z Nemčijo aktivna za približno 300 tisoč mark.

Bolgarska nima dovolj lastnega sladkorja ter bo morala letos za kritje domače potrebe uvoziti še 500 ton sladkorja.

Vsak trgovec mora biti naročnik „Trgovskega lista“

3% obveznice za likvidacijo kmetijskih dolgov

Mnenje srbskih gospodarskih krogov

Ker je bil pred kratkim izdan pravilnik o izdaji 3% obligacij za likvidacijo kmetijskih dolgov in ker bodo s temi obveznicami imeli skrbi in posla tudi naši denarni zavodi, objavljamo v informacijo članek, ki ga je objavilo v svoji zadnji številki »Narodno blagostanje«.

»Na podlagi uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov z dne 26. septembra l. l. se mobilizirajo terjatve denarnih zavodov in zadrug s pomočjo dveh vrst vrednostnih papirjev. Za prečiščene dolgove dobre upniki bone Priv. agrarne banke, za izgube nad 25% vsake terjatve ko tudi za izgube upniških denarnih zavodov, ki presegaajo rezerve in več ko polovico delniške glavnice zavoda, pa 3% obveznice, ki jih izda država sama.

Sedaj je stopil v veljavo pravilnik, s katerim se ureja izdaja te druge vrste vrednostnega papirja — 3% obveznice za likvidacijo kmetijskih dolgov.

Nominalna obrestna mera je 3%. Obveznice se bodo glasile na 100, 500, 1000, 5000 in 10.000 din, a se bodo mogli manjši kosi zamenjivati z večjimi proti doplačilu 5 din za obveznico. Vsa emisija se mora amortizirati v 20 letih v enakih letnih obrokih, in sicer z odkupom, ko je njih cena izpod nominalne cene ali z izžrebanjem, če bodo iznad nominalne. Vsaka obveznica ima 20 kuponov. Obresti tečejo od 1. aprila 1937, prvi kupon pa se izplača 1. marca 1938. Tudi prva amortizacija bo 1. marca 1938, zadnja pa 1. marca 1957. Kvota letne amortizacije se zmanjšuje za znesek obveznic, ki bi jih država prejela na kateri drugi način (za propale kavcije, za davčne zaostanke). Ves posel okoli emisije teh obveznic ter vsa služba z njimi je poverjena Priv. agrarni banki. Neplačane obresti zastarajo v enem letu, izžrebane obveznice pa v 5 letih.

Obveznice se bodo dale v promet v sorazmerju s prečiščenimi terjatvami bank od PAB in v kolikor bodo obveznice v zadostnem številu natisnjene.

Vsiljuje se vprašanje, koliko bo znašal končni znesek tega papirja. Natančno se to ne more vedeti, ker še ni dokončno prečiščeno razmerje med PAB in zasebnimi bankami ter se še ne poznajo podatki, ki bi služili kot baza za ta račun. Že ob priliki analize uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov smo objavili račun verjetnosti, ki se po dosedanjih podatkih PAB kaže kot vedno bolj pravilen. Po podatkih, ki jih je zbrala Narodna banka, je znana vsota terjatev vseh kreditnih ustanov razen zadrug po velikosti posameznih terjatev. Terjatve do 25.000 din znašajo 1.100 milijonov din, od česar odpada četrtina v breme samih denarnih zavodov, za drugo četrtino pa dobe 3% obveznice. To da 275 milijonov din. Pri zadrugah znašajo dolgovi okoli 700 milijonov din, da bi se izdale obveznice za 175 milijonov din. Pri dolgovih nad 25.000 din, v primeru da znašajo odpisi več ko 25% glavnice — plača razliko tudi država v obliki teh obveznic. Tu računamo z zneskom 50 milijonov din. Končno bo država plačala posameznim kreditnim ustanovam z obveznicami za vso vsoto odpisov, ki bi presegali polovico glavnice in vse rezerve.

Po zelo zanimivih podatkih, ki so bili objavljeni v letnem poročilu beograjskega združenja bank za lansko leto, so banke z enim milijonom glavnice angažirane v kmetijskih dolgovih poleg svoje celotne glavnice v višini 200 milijonov din še za okroglo 600 milijonov din tujih sredstev. Država jim bo torej morala dati okoli 100

milijonov din. Pri denarnih zavodih z več ko 1 milijonom din glavnice bodo te terjatve relativno manjše in mi računamo z odškodnino 50 milijonov din.

Po vsem tem bo znašala končna vsota teh 3% obveznic okoli 650 milijonov din nominalnih. Ta številka se približuje oni številki 700 milijonov din, kakor so jo ocenili državni organi.

700 milijonov din nominalnih je enako obveznicam vojne škode v višini 735 milijonov, katerih nominalna obrestna mera je za eno šestino manjša.

Drugo vprašanje, ki se vsiljuje, je vprašanje vpliva nove emisije na naš kapitalni trg. Zaradi pravilne ocene je treba omeniti, da se te obveznice sprejemajo pri državnih blagajnah v nominalni višini za plačilo davčnih zaostankov zaključno do l. 1932 in za neplačane dopolnilne takse do konca l. 1935. Nam so zneski teh davščin neznan, vsekakor pa dosegaajo več deset milijonov. Nadalje je treba imeti pred očmi kardinalno činjenico, da obligacije ne bodo kotirale na borzi in da tudi ni namera, da bi se to zgodilo. Je pa tudi zelo važen razlog, zaradi katerega sploh ne morejo priti na borzo. To je predpis čl. 11. odst. 3 uredbe, po katerem se banke pooblašajo, da knjižijo obveznice v bilancah po nominalni vrednosti. Če bi se pa obveznice pripustile na borzo, potem bi znašal njih tečaj v najboljšem primeru 40%, kar bi napravilo za čisto iluzorno prejšnje pooblastilo, da knjižijo obveznice po nominalni vrednosti.

Obveznice bodo dobile banke-upnice. Morejo jih prodajati, in to tem laže, ker se glase na prinašalca. Banke so celo dolžne, da jih odstopijo svojim vlagateljem na njih zahtevo za izplačilo vlog, seveda v nominalni višini. Vprašanje, če bo s to uredbo predvidena možnost vnovčenja teh obveznic po kreditnih ustanovah zavzela

večji obseg, je zelo delikatno. Sami vlagatelji denarnih zavodov, katerih hranilne knjižice se taksirajo izpod 40%, imajo interes, da spremenijo te obveznice (še tem prej, ker je njih obrestna mera za 1% večja kakor pa pri zaščitenih zavodih). Drugi način otujitve je zelo malo verjeten, ker bi se v vsakem drugem primeru mogle otujiti samo proti veliki izgubi z ozirom na njih nominalno vrednost. To bi znatno poslabšalo bilance dotičnih bank ter bi jih naglalo v likvidacijo. Zato je zelo verjetno, da bo veliko število bank zadržalo te obveznice, da jih more vključiti v bilanci al pari.

Ni predvideno, da jih morajo Narodna banka in državni denarni zavodi sprejemati v lombard. One tega tudi ne morejo storiti, ker ne vedo, kako veliko vsoto naj odobre, ker nima papir borznega tečaja. Papir se more sprejemati le kot supergarancija.

Iz vsega tega sledi, da se bo ta papir pojavil na kapitalnem trgu v zelo majhnih zneskih. Če rečemo kapitalni trg, potem moramo pripomniti, da sta dva trga, organizirani (to je borza) in neorganizirani (to je transakcija kapitala po zasebnikih). Kakor smo rekli, obveznice ne bodo na borzo prišle. Potem prihaja v poštev kot kupec samo vaški kapitalist, ki je tudi prevzel velik del vojne škode, toda po ceni, ki je padla izpod 10%, kajti vaški kapitalist dela z zaslužkom, ki mnogo presega 10%. Vojno škodo je dobila množica neismenih ljudi, ki so jo morali prodati. 3% obveznice bodo dobile samo banke, ki znajo kalkulirati. Samo banka, ki je izgubila že vsako upanje na sanacijo, se more odločiti za prodajo obveznic po tečaju, ki bo nastal, da bi s tem dobila nova sredstva za kritje upravnih izdatkov. Te banke pa bi morale v interesu upnikov likvidirati. Vprašanje, ki se baš te dni proučuje od odločujočih činiteljev.

Številke govore

Veliki poslovni uspehi nabavljalnih zadrug državnih nameštencev

Koncem junija bo v Ljubljani 16. redni občni zbor Zveze nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev. Za občni zbor je pripravila zveza lepo poročilo, iz katerega posnemamo naslednje številke, ker pač številke najbolj jasno potrjujejo to, kar smo mi napisali že nešteto krat.

Število v zvezi včlanjenih zadrug se je lani povečalo za 18 nabavljalnih, 20 kreditnih, 1 stanovanjsko in 1 produktivno zadrugo, 1 stanovanjska zadruga pa je prenehala. Skupno je imela Zveza na koncu lanskega leta 270 zadrug, in sicer 115 nabavljalnih, 139 kreditnih, 10 stanovanjskih in 6 proizvodnih. Število članstva je naraslo od 128.435 na 141.916.

Obratna sredstva nabavljalnih zadrug so se povečala za 7,6 na 128,1 milijona din, lastna sredstva zveze pa od 40,2 na 43,6 milijona dinarjev.

Seveda odpade ogromna večina tega kapitala na nabavljalne in kreditne zadruge, ker 10 stano-

Regaška Platina

vanjskih zadrug ima samo 1,15 milijona din lastnih sredstev, 6 proizvodnih pa celo samo 200.000 dinarjev.

Čisti dobiček vseh zadrug je znašal 6,9 milijona din, izgube pa 0,6 milijona. Bilanca zveze izkazuje povečanje glavnice za 4,6 to je od 133,4 na 138 milijonov dinarjev. Skladi so se povečali od 2,15 na

3 milijone, upniki so padli od 5,3 na 5 milijonov, krediti zveze zadrugam so se povečali od 83,7 na 89,5 milijona din. Torej same vseskozi ugodne številke.

Bruto dobiček zveze se je povečal od 10,7 na 11,75 mil. din, čisti dobiček zveze (poleg čistega dobička zadrug) pa se je znižal od 1,27 na 0,72 milijona din. Znižal pa se je tudi čisti dobiček zvezinega mlina v Adi, in sicer od 0,46 na 0,09 milijona din.

Vse to so številke, ki jih zveza sama navaja. Ne moremo reči nič drugega, kakor da vsi trgovci brez izjeme blagrujejo nabavljalne zadruge, da dosegaajo v sedanji dobi s slabo konjunkturo tako zavidne uspehe. Kje je pojasnilo za te uspehe, pa smo že dostikrat povedali in bomo morda še dostikrat povedali, ko bo to potrebno in ko bo čas za to.

Trgovinski register

Vpisale so se izpremembe pri naslednji tvrdki:

Manufaktura Hermes, družba z o. z., Ljubljana. Besedilo tvrdke odselej: Trgopromet, družba z o. z. Obratni predmet odselej: Trgovina in komisija kave, stekla, porcelana, kuhinjskega orodja in galanterije. Izbriše se poslovodja Valter Engelle, vpiše pa se kot poslovodja Josip Bauer, trgovec v Kočevju.

Politične vesti

Predsednik češkoslovaške vlade dr. Hodža je odpotoval v Bukarešto ter se je nato odpravil z romunskim zunanjim ministrom Antonescuom v Turn Severin. Tu se sestane z min. predsednikom dr. Stojadinovićem, nakar vsi trije napravijo izlet s parnikom po Donavi. Poleg političnih vprašanj se bodo na tem sestanku ministrov M. A. obravnavala tudi gospodarska vprašanja.

Poveljnik jugoslovske letalske sil divizijski general Dušan Zivković je odletel v spremstvu šestih višjih oficirjev v Prago, kjer ga je pozdravil komandant čsl. letalstva general Fajfr.

S pomočjo 150 tujih letal in tuje vojske se je Francu posrečilo, da je zlomil odpor Baskov pri Bilbau. Njegove čete so prodrle železni oboč, zadnjo utrjeno črto pred Bilbaom in padec mesta je bil potem le še vprašanje časa. Baski so se umaknili proti Santandru, velik del pa se je vdal.

Predsednik baskovske vlade Aguirre je poslal skoraj na vse vlade spomenico, v kateri jih roti, da vendar ne dopuste uničenja baskovskega naroda, ki je ustvaril najstarejšo demokracijo v Evropi. Bati se je, da njegov apel ne bo imel rešilnega učinka, ker za majhne narode se vesile ne navdušujejo. Poleg tega ima dežela Baskov tako bogate naravne zaklade, da tudi ti mikajo k razdelitvi plena. Tragedija malega naroda se venomer ponavlja.

V Bilbau so vkrakale nove Francove čete, vendar pa odpor Baskov še ni čisto strl. Na prošnjo Baskov je angl. minister Eden interveniral pri gen. Francu, da prizaneha glavnemu mestu Baskov. Obenem je javil, da bo Anglija še nadalje podpirala evakuacijo Baskov.

Valencijska vlada in tudi Katalonci so začeli s protiofenzivo na mnogih frontah, da bi razbremenili Baske in jih rešili. Čeprav so dosegli znatne uspehe, je bila njih ofenziva za Baske prepozna.

Glede Španije je bil dosežen med velesilami popoln sporazum, kakor se to tako lepo pravi. Italijanski in nemški vojniki se zaradi tega sporazuma niso morali umakniti iz Španije.

Sovjetski diplomati v Londonu poljasnujejo zadnje dogodke v Rusiji takole: Trockisti so prišli do prepričanja, da Rusija kot edina socialistična država sredi samih kapitalističnih nima obstanka. Zato so hoteli popolnoma spremeniti sovjetsko politiko, dati tujcem velike gospodarske koncesije in bili pripravljeni tudi na teritorialne koncesije. Predvsem pa bi za ceno nevtiralnosti Nemčije odstopili njej Ukrajino. Zato je Stalin moral z vsemi zaratniki obračunati.

»Za pse pasja smrt.« tako je pisala moskovska »Pravda«, ko se je začel proces proti Tuhačevskemu in tovarišem. Približno tako je tudi moskovska javnost sodila, ki je bila čisto presenečena od procesa, a je popolnoma verjela v resničnost obtožbe.

Značilni so komentarji češkoslovaških listov, ki razmere v Rusiji pač bolje poznajo ko francoski in angleški listi. Praški listi pišejo, da so bile znane simpatije Tuhačevskega za Nemčijo in njegovo prepričanje, da mora Rusija skleniti zvezo z Nemčijo, ker bi potem obe obvladale ves svet.

Cela vrsta nemških komunistov je bila v Rusiji aretirana v zvezi z zaroto trockistov in procesom proti Tuhačevskemu in tovarišem. Nemški listi odločno zavračajo trditve, da bi bili Tuhačevski in tovariši v zvezi z nemško vojsko. Listi naglašajo, da je za Nemčijo žalitev, da bi imeli nemški oficirji kakršno koli zvezo z boljševiski.

Nemški minister za vere Kerrl je zagrozil, da bo nemška vlada izvedla ločitve cerkve od države, če bi se cerkve še nadalje upirale vladi. V tem primeru ne bi cerkve dobivale nobene državne podpore in odpravili bi se tudi vsi davki za cerkve. Najtežje pa bi bilo to, da bi se krščanski nauk odpravil v vseholah.

V Belgiji je nastala težka notranje-politična kriza, ker je parlament sprejel od vlade predlagani zakonski načrt o amnestiji tudi onih Flamcev, ki so za časa svetovne vojne bili v službi nemških okupacijskih oblasti. Belgijski bojovniki zahtevajo takojšen razpust parlamenta, razveljavljenje tega zakona ter pripravljajo pohod na Bruselj. Organizacija bojovnikov je v Belgiji silno močna, da je njen nastop zelo nevaren. Ni izključeno, da se bo moral v. Zeeland takoj vrniti iz Amerike, da reši situacijo. Angleški zunanji minister Eden je poslal svojim volilcem okrožnico, v kateri trdi, da je mednarodni položaj danes mnogo boljši, kakor pa je bil pred enim letom.

Denarstvo

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 8. junija navaja te izpremembe (vse številke v milijonih din):

Podloga se je povečala za 2,2 na 1.671,4.

Devize, ki ne spadajo v podlogo, so se pomnožile za 42,9 na 807,16.

Vsota kovanega denarja se je znižala za 1,6 na 414,2.

Posojila so padla za celih 32,3 milijona din na 1.679,4.

Razna aktiva so se povečala za 15,29 na 1.092,2.

Obtok bankoveev se je znižal za 1,6 na 5.431,8. Znova pa so se povečale obveze na pokaz, ki so dosegle že vsoto 2.205,8.

Razna pasiva so se povečala za 0,8 na 313,6.

Celotno kritje znaša 28,12%, samo zlato pa 27,61%.

Odlog plačil

je dovolilo kmetijsko ministrstvo Splošni gospodarski zadrugi v Sevnici za dobo 6 let za dolgove, nastale do 3. marca 1937. Obrestna mera za stare vloge je določena na 2%.

Dividende delniških družb

V posameznih banovinah so izplačale delniške družbe v milijonih din dividende:

	1936	1935
Beograd	60,7	58,9
moravska	0,3	0,8
vardarska	0,1	0,1
zetska	3,8	0,2
donavska	11,1	12,0
drinska	33,7	17,5
vrbska	1,0	0,1
primorska	4,5	4,5
savska	32,1	29,3
dravska	18,7	12,6

Dividendnega davka pa je bilo plačano v milijonih din:

	1936	1935
Beograd	7,4	6,5
moravska	—	0,1
vardarska	—	—
zetska	0,4	—
donavska	1,3	1,3
drinska	3,7	0,8
vrbska	0,1	—
primorska	0,5	0,5
savska	3,4	3,2
dravska	2,1	1,4

Davek na dividendo je torej dal v l. 1936 19 milijonov din, za 5 milijonov din več kakor v l. 1935.

Velike finančne reforme v Franciji

Zaradi velikega deficita v francoskem drž. proračunu se je francoska vlada odločila k energičnim ukrepom, da doseže proračunsko ravnovesje.

Finančni minister Auriol je predlagal v ta namen, da se povečajo razne pristojbine, davščine na železnico, pošto, brzojav in telefon, trošarina na bencin, da se nadalje poviša dohodnina in še nekateri drugi davki. Na ta način upa, da se bodo povečali drž. dohodki za 5 milijard frankov.

Zaradi dogovora z Anglijo in U. S. A. pa Blumova vlada ne bo opustila svojega denarnega liberalizma, temveč bo le povečala kontrolo nad bankami, da s tem ustavi beg kapitala iz Francije.

Ministrski svet je pod predsedstvom Lebruna po daljši debati te predloge odobril. Sklenil je tudi, da se predloži parlamentu zakonski načrt, s katerim se vlada v zaščito domače proizvodnje pooblašča, da po potrebi zvišuje carinske pristojbine.

Nobenega dvoma ni, da bo poslanska zbornica vse te predloge vlade odobrila, dočim bo v senatu odpor precej hud.

Na jesen bo v Berlinu, kakor poroča pariški »L'Information«, konferenca finančnih ministrov in guvernerjev emisijskih bank Madžarske, Romunije, Jugoslavije, Bolgarske in Turške. Ta vest pa izvira iz

nemških krogov in dopisnik lista dosedaj še ni mogel dobiti potrdila o resničnosti te vesti.

Položaj romunskih bank, zlasti večjih, se je v zadnjem letu precej popravil, vendar pa je stanje še vedno težko. Tako sta bili l. 1930. v Romuniji 1102 banki, sedaj jih je samo 532. Lastna sredstva bank so znašala l. 1930. 17 milijard, sedaj znašajo le 7 in pol milijarde. Tuja sredstva pa so padla celo od 63 na 20 milijard lejev. Relativno ugoden je položaj največjih bank. Tako so tri največje romunske banke (Banca Romaneasca, Banca

de Cred, Roman in Banca Com. Romana) dosegle v l. 1936 pri skupnem kapitalu in rezervah v višini 980 milijonov lejev 80,1 milijona lejev čistega dobička. Manjše banke so dosegle še manjši čisti dobiček. Švicarska komisija za proučevanje gospodarskih vprašanj je proučila tudi vprašanje izvoza kapitala. Komisija je smenja, da se večja posojila ne smejo dovoljevati, dokler se ne pokaže obilica kapitala na vsem svetu. Švica bi smela dovoljevati posojila le v primerih, ko si s posojili zagotovi posebne trgovinske ugodnosti.

Švicarska vlada bo predložila v kratkem v podpisovanje 3,5% posojilo v višini 150 milijonov šv. frankov po tečaju 99,4%. Za posojilo pa bo treba plačati 0,6% takse. Posojilo se bo porabilo za delno povrnitev 4 in 5% posojil v skupni vrednosti 215 milijonov šv. frankov. Splošno sodijo, da bo posojilo v kratkem podpisano.

Francoski finančni minister je demantiral vesti, da namerava vlada uvesti nove davke, s katerimi bi bili zlasti obremenjeni lastniki državnih vrednostnih papirjev.

Dr. Ravnik Rudolf, odvetnik v Mariboru:

Važna razzodba upravnega sodišča v Celju

Od 10/one takse po dogovorjeni kupovini so izvzete vse pogodbe o nakupu in prodaji stvari ali blaga, ki so namenjene neposredni porabi ali za preprodajo (trgovinski sklepi)

Upravno sodišče v Celju je v zavezi F 668/36 izdalo razzodbo, ki je za našo slovensko trgovino načelnega pomena. Pod predsedstvom preds. upravnega sodišča dr. Ivana Likarja in v prisotnosti upravnih sodnikov dr. Antona Kržišnika in Rajka Mulačka ter sodne pripravnice Nataše Pregelj kot zapisnikarice je upravno sodišče v Celju na tožbo trgovca A, ki ga je zastopal dr. Ravnik Rudolf, odvetnik v Mariboru, zoper odločbo finančne direkcije v Ljubljani od 25. IX. 1936 št. 9584/1/V iz 1936 radi obsodbe zbog taksnega prestopka po dne 11. V. 1937 izvedeni ustni razpravi, in sicer po zaslišanju poročila sodnika-poročevalca in izvajanj zastopnika tožeče stranke, dr. Ernesta Kalana, odvetnika v Celju razzodilo, da se tožbi ugoditi in izpodbijani upravni akt razveljavi zaradi nezakonitosti iz naslednjih razlogov:

Ob priliki taksnih revizij pri okrajnem sodišču v Mariboru meseca januarja 1936 je našel revizor finančne direkcije pri pravnih spisih, nanašajočih se na tožitelja 26 kupnih in prodajnih pogodb (naročilnic), izdanih v letih 1930 do 1933, od katerih večji del sploh ni bil kolkovan, nekoliko njih pa le za din 1'— in din 2'—.

Davčna uprava za mesto v Mariboru se je postavila na stališče, da bi se morale navedene naročilnice kolkovati z 1% takso po tar. post. 12 zakona o taksah ter je, ker niso bile tako kolkovane, z razzodilom z dne 18. marca 1936, T. K. št. 4 in 7/36 obsodila tožitelja radi taksnih prikrajšbe po pripombi 8 k tar. post. 12 zakona o taksah na plačilo prikrajšane redne takse v znesku din 269'75, trikratne kazenske takse v znesku din 809'25 ter takse za preiskavo in razzodbo v znesku din 150'—.

Pritožbo, ki jo je tožitelj vložil proti temu razzodilu davčne uprave, je dravska finančna direkcija v Ljubljani z odločbo od dne 25. septembra 1936 št. 9584/1 zavrnila s pripombo, da se take listine, ki obsegajo razen pravnega posla kupoprodaje še druge obveze, kakor v predmetnem primeru rok plačila, ne morejo smatrati za trgovinske sklepe, ampak za prave kupne pogodbe, ki podlegajo 1% taksi po tar. post. 12 zakona o taksah.

Zoper to odločbo je vložil tožitelj pravočasno tožbo na upravno sodišče. V tožbi uveljavlja nezakonitost izpodbijane odločbe in pomanjkljivost postopanja ter navaja:

1.) V odločbi ni natančno navedeno, zakaj je pritožba zavrnjena.
2.) Naziranje tožnega oblastva, da predmetnih naročilnic radi tega ni moči smatrati za trgovinske sklepe v smislu odst. 2 pripombe 5 tar. post. 12 zakona o taksah, ker poleg pravnega posla kupoprodaje vsebujejo še rok plačila, je pravno zgrešeno, saj je določitev roka plačila le modaliteta glede izpolnitve obstoječe kupne pogodbe, ne pa posebna obveza.
3.) Predmetne naročilnice niso zavezane niti taksi od din 1'—,

ker v času, ko so bile izdane, ta taksa še ni bila v taksnem zakonu predpisana. Upravno sodišče je pri presoji tožbe naslednje razmotrivalo:

Iz določil odst. 2 pripombe 5 tar. post. 12 zakona o taksah jasno izvira, da so od 1% takse po dogovorjeni kupovini izvzete vse pogodbe o nakupu in prodaji stvari ali blaga, ki so namenjene poslednji porabi ali za preprodajo (trgovinski sklepi). Ne v tem določilu, ne kje drugje v taksnem zakonu ni odredbe, ki bi navedeno takšno ugodnost omejevala na take trgovinske sklepe (naročilnice), ki vsebujejo le bistvene sestavine kupnih in prodajnih pogodb (določbe o predmetu in ceni), in bi jo jemala tistim trgovinskim sklepom, ki razen bistvenih sestavin kupoprodajne pogodbe vsebujejo še določbe o modalitetah glede kraja, časa in načina izpolnitve (naturalia negotii). Ker take odredbe ni, je jasno, da je stališče finančne direkcije, ki odreka predmetnim naročilnicam ugodnost iz odstavka 2 pripombe 5 tar. post.

12 zak. o taksah edino radi tega, ker razen določb o predmetu in ceni vsebujejo še določbe o roku plačila, brez vsake zakonite podlage.

Tožitelj pa ni zagrešil taksnih prikrajšbe, niti v pogledu takse din 1'—, ki je predpisana v drugem stavku odstavka 2, pripombe 5 tar. post. 12 zakona o taksah. Ta taksa je bila uvedena z obveznostjo od 26. decembra 1932 po § 12 točka 19 zakona o naknadnih in izrednih kreditih k proračunu državnih razhodkov in dohodkov za leto 1932-1933 (»Službene Novine«, št. 300/CXII/1257). Od predmetnih 26 naročilnic pa jih je bilo izdanih 21 že pred 26. decembrom 1932, torej v času, ko taksa din 1'— zanje še ni bila predpisana. Ostale naročilnice (5), ki so bile izdane po navedenem datumu, pa so bile kolkovane s predpisano takso din 1'—.

Ker iz vsega navedenega izhaja, da je tožitelj brez zakonite podlage obsojen radi taksnih prikrajšbe, je bilo tožbi ugoditi in izpodbijani upravni akt razveljaviti zaradi nezakonitosti.

Mestni svet v zaščito trgovcev

Veleblagovnice in industrijske prodajnice škodujejo občinskim financam

Seveda se ni zgodilo pri nas, da bi občinska uprava katerega koli mesta nastopila v zaščito trgovcev, da bi vse občinske finance brez davkov, ki jih plačajo trgovci, izgledale obupno žalostne. Da je nastopila občinska uprava v korist trgovcev, je le mogoče v tujini, kjer pač pomen trgovca bolj cenijo ko pri nas. Zgodilo se je to na Češkem, in sicer je mestni svet Horaždovic poslal predsedništvu ministrskega sveta in trgovinskemu ministrstvu naslednjo izjavo:

»Podpisani svet mesta Horaždovic prosi na podlagi soglasnega sklepa z dne 7. junija 1937 nujno, da bi se podaljšala veljavnost vladnih naredb št. 162—1935 in 70—1936, in sicer za vedno.« (Te navedbe prepovedujejo ustanavljanje veleblagovnic, trgovin z enotnimi cenami in prodajaln industrijskih podjetij.)

»Da se prepreči nadaljnja škoda za občinsko samoupravo je nujno potrebna stalna in učinkovita obramba trgovine in obrta proti gospodarsko škodljivemu vplivu prodajaln tvornic, veleblagovnic in trgovin z enotnimi cenami. Takšna obramba je v drugih državah tudi izvedena, in to s soglasjem vse javnosti. Draga reklama lastnikov tvornic in industrijskih prodajaln, s katero deloma obvladajo dnevni tisk, nas ne more prepričati, da ne bi bila danes obramba trgovine in obrta pred ekspanzivnostjo velepodjetij nujno potrebna.

Če ne bi izdala vlada vsaj ugodoma omenjenih uredb, bi to pomenilo katastrofalen konec za vso trgovino in obrt, s tem pa tudi uničenje naših samoupravnih financ.

Zato s poudarkom prosimo, da bi bila veljavnost navedenih vladnih uredb podaljšana za trajno! Tako je češka občina v pravilnem pojmovanju lastnih interesov nastopila v varstvo trgovine in obrta.

Kako vse bolj žalostno pa je pri nas!

Ni občinskega uradnika, ki ne bi vedel, da nima občina od krošnjarjev prav nobenih dohodkov — in vendar ne store občine nič energičnega, da bi krošnjarstvo zatrla. Nasprotno! Iz neke lažnive sentimentalnosti se govori, da mora tudi krošnjar živeti. Prav lepo! Toda potem se naj tudi ne zahteva od trgovca, da bo plačeval davke za posle, ki jih opravlja krošnjar! Naj pa tudi ta plača davke!

Prav takšno nerazumevanje za lastne občinske interese in za interese trgovine ter obrta kažejo občine tudi, kadar gre za podružnice velikih podjetij, za veleblagovnice in podobna podjetja velikega kapitala. Človek že dobi vtis, da prevladuje celo to otroče mišljenje, da so ponekod veseli, ker jim zgradi velepodjetje novo palačo v mestu ali nove velike izložbe. Res, kakor pravi otroci, ki ne pomislijo na posledice.

Posledice pa so te, da vsako takšno veliko podjetje pomeni pogin toliko in toliko manjših podjetij. En davčni subjekt zraste, zato pa se cela vrsta drugih poruši. Tudi če bi ta novi davčni subjekt plačal natančno isto vsoto davkov, kakor so jih plačevala manjša, katerih posle je prevzel, ni stvar za občine ista. Kajti vsi lastniki propadlih manjših podjetij so večinoma rodbinski očetje,

katerih rodbine so podlaga narodne rasti. Če je gmotna podlaga teh rodbin trdna, potem vsi njih člani prispevajo h gospodarskemu in kulturnemu napredku mesta in naroda, če pa je njih materialna eksistenca uničena, pa padejo na breme celote. Kdo pa tedaj povrne občini izdatke, ki jih ima zaradi tega? Ali morda tuje velepodjetje? To teh skrbi nima, to pozna le eno skrb, da doseže čim večji dobiček in čim višjo dividendo za akcionarje, ki žive bog v kje v tujini!

Trgovina in obrt sta podlaga, na kateri se razvijajo mesta in na kateri se dviga gospodarska sila narodov. Blagor mestu, kjer občinske uprave to razumejo, ker v teh mestih se bo blagostanje razvijalo. V mestih pa, kjer občinske uprave ne cenijo velike moralne in materialne sile, ki je v srednjem stanju, kjer prepuščajo brez vsake pomoči trgovce in obrtnike, da jih izpodriva velekapital, v teh mestih ne bo blagostanja, ta mesta se morajo polagoma samo izpremeniti v one velike pijavke, ki daleč naokoli črpajo iz naroda vse zdrave življenjske soke ter nato prepuščajo izčrpane ljudi njih usodi. Potem dobivamo ona velemesta, ki so na zunaj sijajna in blesteča, dejansko pa le mravljišča do skrajnosti izkoriščanih ljudi, od katerih le neznoten odstotek pride na vrh.

Globoko treba pogledati v posledice uničenja zasebne trgovine in obrta po velekapitalističnih podjetjih in šele potem bodo narodni interesi pravilno varovani. Zato mora tudi naloga občin biti, da ščitijo svoje trgovce in obrtnike in da postopajo tako, kakor uvodoma omenjena mestna uprava v napredni Českoslovaški!

Zunanja trgovina

Na konferenci pomočnika zunanjega ministra Pilje z italijanskim delegatom senatorjem Giannijem je bilo določeno, da bo prvi sestanek stalnega italijansko-jugoslovenskega gospodarskega odbora 28. junija v Rimu.

Romunija je v letošnjem prvem tromesečju izvozila 419.773 ton žita, dočim lani v istem času samo 198.745 ton. Glavni kupec romunskega žita je bila Nemčija.

Romunska vlada namerava ublažiti sedanje izvozne in devizne omejitve. Listi pišejo, da se bo polagoma uvedla svobodna zamenjava blaga. Vendar pa bo vlada gledala na to, da se zagotove zadostne količine surovin in polfabrikatov za narodno obrambo ter da se ne uvažva v Romunijo blago, ki se more izdelati doma.

Romunija je izvozila v prvih petih letošnjih mesecih blaga za 12 milijard, uvozila pa za 7, da je njena trgovinska bilanca aktivna za 5 milijard lejev. Izvozila je v prvi vrsti les, nafto in žito. Zaradi tako ugodnega stanja trgovinske bilance namerava vlada ublažiti razne izvozne omejitve.

Českoslovaško-avstrijska komisija za pregled sedanjega medsebojnega trgovinskega prometa se sestane v začetku tega tedna na Dunaju. Komisija bo razpravljala o manjših vprašanjih ter se ne bo dotaknila niti carin niti kontingentov. Glavna naloga komisije je, da sedanjo pogodbo podaljša za tri mesece. Na jesen pa naj bi se rešil velik načrt bodočih avstrijsko-českoslovaških trgovinskih odnošajev.

Českoslovaška je začela uvažati železno rudo iz Rusije, Rusija pa uvažva v vedno večji meri stekleno blago iz Českoslovaške.

Avstrijska železna industrija je dobila v zadnjem času zelo velika naročila. Industrija aluminija pa je dobila celo toliko naročil, da jih sploh ne more zmagovati. Zato morajo notranja naročila čakati na izvršitev 2 meseca, zunanja pa kar 4 mesece.

Nizozemska vodilna družba Koninklijke-Shellconerna je dosegla lani čisti dobiček 74,6 (predlani 54,3) milijona holandskih goldinarjev. Izplačala bo 16,5%no dividendo od kapitala 503,6 milijona goldinarjev. Število njenih delavcev se je lani povečalo za 3000 na 183.594.

Mednarodni kartel koks, ki ureja tako izvoz koks v druge države ko tudi ceno koks, je bil podpisan. Kartelu pripadajo tvornice koks v Nemčiji, Angliji, Nizozemski, Poljski in Belgiji. Vse države, ki uvažajo koks, so razdeljene v štiri skupine. Jugoslavija je skupno z drugimi balkanskimi državami v 4. skupini.

Po letošnjem velesejmu

Tudi uspeh 17. velesejma razveseljiv

V zadoščenje je nam in vsem, ki skrbe za napredek slovenskega gospodarstva, da se je tudi 17. spomladanski velesejem v Ljubljani obnesel in da je znova pokazal žilavost in vztrajnost naših ljudi, ki kljub vsem težavam ne izgube svoje delavoljnosti in svoje odpornosti. Manifestacija življenjske sile našega gospodarstva je bil vedno ljubljanski velesejem in kot takšen se je izkazal tudi letos. V času krize, ki za Slovenijo še ni minila, so takšne manifestacije še zlasti razveseljive.

Ko to konstatiramo, pa moramo tudi konstatirati, da je že lok do skrajnosti napet in da potrebuje slovensko gospodarstvo nujno resnične pomoči. Ali se morajo urediti razmere na denarnem trgu ali mora dobiti Slovenija več javnih del ali pa se mora dvigniti tujski promet. Nekaj je treba za Slovenijo storiti, kar so njene rezerve že tako iztrošene, da več ne zadoštujejo.

In prav tako je treba storiti tudi nekaj za ljubljanski velesejem! Funkcija, ki jo že skozi leta opravlja ljubljanski velesejem, je za vse naše narodno gospodarstvo tako važna, da zasluži tudi vso podporo države. Za veliki svet so vhodna vrata v Jugoslavijo edinole v Sloveniji in to je treba že enkrat upoštevati. Zato je tudi ljubljanski velesejem zlasti ob začetku in ob zaključku tujske sezone edinstvena prilika za propagando našega blaga in za izboljšanje naših trgovinskih zvez. Zato pa je treba tudi nekaj žrtvovati za to, da bo mogel ljubljanski velesejem še uspešneje opravljati svojo važno gospodarsko funkcijo. Tako je zlasti potrebno, da dobi ljubljanski velesejem ve-

lik centralni paviljon in še drug velik paviljon za prireditve. Uprava ljubljanskega velesejma tudi na to misli, našla pa je žal za svoje prizadevanje zelo malo razumevanja. Ni ravno razveseljivo, da se mora to konstatirati.

Dejali smo, da kažejo naši ljudje občudovanja vredno delavnost in žilavost. Kako drugačno pa bi se pokazali, če bi videli, da doživljajo njih prizadevanja tudi priznanje, ker bi se v tem primeru njih delavnost znatno povečala. Velika napaka je, da se ta možnost potencialnega dela ne izkoristi, ker bi bilo to v korist Sloveniji, pa tudi vsej državi. Zato ponovno opozarjamo na važnost tega tihega dela, ki ga opravljajo naši ljudje že leta in leta.

Prav zato pa mora naše ljudi tem bolj zadeti, če se tako neenako podpirajo velesejmi v naši državi. Da je dobil ljubljanski velesejem od Narodne banke le 25.000 dinarjev, dočim beograjski 500.000, je že žaljivo! Čujemo, da bo prihodnje leto to nekoliko popravljeno, toda še vedno ne v popolni meri.

Naloge ljubljanskega velesejma rastejo in bodo še zlasti narasle, ko se začne njegovo sodelovanje z obrtno-tehnološkim muzejem. Že danes je treba na to misliti in ustvarjati podlago, da bo to sodelovanje dalo, kar od njega pričakujemo.

Ljubljanski velesejem je nastal iz lastne sile in se uspešno razvija z lastno silo, dosegel pa bi še vse drugačen razvoj, če bi dobival tudi odločujočih faktorjev ono pomoč, ki jo zasluži. Naj bi že prodrl to spoznanje, ki bo vsem nam in vsej naši domovini v korist.

Uradno poročilo o velesejmu

Dodajamo še naslednje oficialno sporočilo o uspehu letošnjega spomladanskega velesejma:

Razsežni velesejski kompleksi žal ni mogel sprejeti vseh prijavljenih tvrdk, ker je oddal svoje prostore 671 razstavljalcem, od teh 143 inozemcem, število, ki njegov mednarodni značaj jasno dokazuje.

Inozemski razstavljalci so bili zastopani iz 13 držav, in sicer iz U. S. A., Anglije, Avstrije, Belgije, Bolgarske, Češkoslovaške, Francije, Italije, Madžarske, Nemčije, Nizozemske, Švice in Švedske.

Obisk velesejma je podpiralo domalega ves čas ugodno vreme. Nad 94.000 je bilo posetnikov in po dobljenih informacijah je bilo med temi 15% kupeev in resnih interesentov. Izredno močno so bili zastopani avtomobilski in kovinska industrija, pohištvo in živila. Razstavno blago je bilo namenjeno v 9 kritih in polkritih zgradbah. Zaseden je bil tudi ves razpoložljiv odprt prostor sejmišča. Po skupinah pa je bilo razdeljeno razstavljeno blago naslednjih strok:

Strojna in kovinska industrija, fina mehanika.

Radio in elektrotehnika, razsvetljava in kurjava.

Avtomobili, motorna kolesa, dvo-kolesa, vozovi in sport.

Poljedelski stroji in orodje, mlini.

POZOR!

Trgovci in industrijalci!
Elektro-inštalacije, proračune, renoviranje in razna tovrstna popravila v mestu in na deželi izvršuje z imenom **Havliček** edino le

HAVLIČEK FRAN

Sv. Petra cesta št. 5

elektrotehnično podjetje

Telefon samo 34-21

Lesna industrija, pohištvo, pletarstvo, ščetarstvo, igrače.

Tekstilna industrija in konfekcija, klobučarstvo, čipkarstvo, cerkvene potrebščine.

Usnje in konfekcija, krznarstvo.

Papir in pisarniške potrebščine.

Kemična industrija in fotografija.

Živilska industrija.

Stavbarstvo.

Glasbila.

Steklo, porcelan, keramika, bižuterija.

Razno.

V kupčijem pogledu je bilanca povoljna. Kupčije so se sklepale in interesenti so se oglašali zlasti v naslednjih blagovnih skupinah: pohištvo in stanovanjska oprema, mali obrt, kovinska industrija, avtomobili, motorna kolesa in kolesa, keramika, žima, hladilne naprave, stavbeni material, kozmetika, kemična in živilska industrija.

Med inozemskimi obiskovalci se je opazilo posebno veliko število obiskovalcev iz Italije in Avstrije, bili pa so tudi posetniki iz Anglije, Grčije, Romunije, Nemčije, Bolgarije, Madžarske, Češkoslovaške, Švice, Francije in Poljske. Pomembnejša so bila letos skupinska potovanja iz Avstrije in Italije. Izletniki so se posluževali velikih modernih avtokarov.

Letošnjemu velesejmu so bile priključene tudi še tri specialne razstave: **lovski** — naše zelene bratovščine kot predpriprava za udeležbo na lovski olimpiadi novembra t. l. v Berlinu, vzorno organizirana po Zvezi lovskih društev Slovenije. **Vzorno stanovanje** z modno revijo, pripravljeno po Zvezi gospodinj v Ljubljani, in razstava **»Živalce«**, društva ljubiteljev in rejcev malih živali.

Statistika obiskovalcev nam pokazuje, da sta letos dala največje število interesentov izven dravske banovine Zagreb in Beograd, da-

lje donavska, vardarska, zetska in moravska banovina.

Po sklenjenih kupčijah beležimo: za avtomobile, motorje, dvo-kolesa in vozove: dravsko, savsko, primorsko in donavsko banovino. Za kovinsko in strojno industrijo: dravsko, savsko, donavsko, primorsko in vardarsko banovino. Za fino mehaniko in fotografijo: dravsko, primorsko, savsko in vardarsko banovino. Za pohištvo: dravsko, savsko, drinsko, primorsko, Beograd. Za glasbila: dravsko, savsko, primorsko banovino. Za papir in pisarniške potrebščine: dravsko, savsko, primorsko, zetsko in moravsko banovino. Za poljedelske stroje in potrebščine: dravsko, savsko, primorsko banovino. Za pletarstvo: dravsko, savsko, primorsko, donavsko, Beograd. Za stavbeno industrijo: dravsko, savsko, primorsko, donavsko banovino, Beograd. Za tekstilno industrijo, usnje in konfekcijo: vse banovine. Za sport: vse banovine.

Za jesenski velesejem je oddan že sedaj velik del razstavnega prostora in je med številnimi drugimi najavljen tudi obisk posebnega vlaka trgovskega sveta iz Bolgarije z okrog 500 udeleženci.

Jesenski velesejem, ki mu bo dajala glavno obeležje razstava slovenskega novinarstva, bo v času od 1. do 12. septembra 1937.

Doma in po svetu

Glavni odbor h. Demokratske stranke (Davidovičeve) je sprejel na konec svojega dvodnevnega zborovanja resolucijo, v kateri med drugim zahteva: Za izvedbo temeljnih reform je treba združiti vse sile naroda na programu, ki bi pomnil izmirjenje sedanjih političnih in vseh drugih nasprotstev. **Nova ustava mora biti skupno delo Srbov, Hrvatov in Slovencev.** Temeljiti mora na parlamentarnem principu. Ljudstvu se morajo dati samouprave, strankarsko življenje se mora prosto razvijati. Upoštevati je treba, da naš narod ni enoroden, temveč sestavljen iz Srbov, Hrvatov in Slovencev. Te tri posebne historično-kulturne individualnosti je treba spoštovati. Resolucija zato unitarizem odklanja, a je za enoten parlament.

Jugoslovanski paviljon na svetovni razstavi v Parizu bo slovesno odprt 17. junija v navzočnosti trgovskega ministra dr. Vrbanića.

Ladjedelnica na Jadranu se ugodno razvija. Lani je bilo popravljenih v njej 179 naših in 19 tujih ladij. Skupna vrednost vseh popravil je znašala 21,8 milijona dinarjev, dočim je znašala v letu 1935. samo 12 milijonov dinarjev. V ladjedelnicah je bilo zaposlenih 330 kvalificiranih in 370 nekvalificiranih delavcev ter 47 uradnikov. Povprečna njihova mezdja je znašala za kvalificirane po 750, za nekvalificirane pa po 447 din za uro.

Na običnem zboru okrožnega odbora obrtniških združenj v Ljubljani, na katerem je bilo 135 delegatov, se je 120 delegatov izjavilo za odpravo te ustanove. Podobno so se izrekli tudi občni zbori drugih treh okrožnih odborov.

Zagrebecanka Zinka Kunc, ki je dobro znana tudi ljubljanski publiki, je angažirana na znamenito metropolitansko opero v Newyorku.

Kongres jugoslovanskih kirurgov bo v začetku septembra v Ljubljani.

Trgovci Klein, Hansel in Weinberger v Senti so v protest proti previsoki davčni odmeri zaprli svoje lokale ter naznanili to javnosti na velikem plakatu na svojih lokalih. Zaradi tega so bili obsojeni na mesec dni zapore in po 1200 din globe.

Strokovnjaki cenijo, da je v Ljubljani in bazenu Sane okoli 250 milijonov ton železne rude. V Ljubljani bi se mogla povečati proizvodnja železne rude na 400 do 500 tisoč ton. Težava pa je v tem, ker se more po železnici prevoziti na leto samo 4000 vagonov rude.

Kemal Atatürk je daroval vse svoje nepremičnine turški državi.

Češkoslovaški proračun za l. 1938 bo povišan najbrže za pol milijarde Kč.

Francoska vlada je sporočila ameriški na najbolj vljuden način, da tudi 15. junija zapadlega obro-

ka za ameriška vojna posojila ne bo plačala. Pariška vlada je mnenja, da je ustavevitev reparacijskih plačil ustavila tudi plačevanje vojnih dolgov.

Belgijski ministrski predsednik van Zeeland je odpoval v Ameriko, da doseže gospodarsko sodelovanje veseli in USA. Med drugim bo predlagal predsedniku Rooseveltu, da skliče svetovno gospodarsko konferenco in da opozori evropske velesile na veliko koristnost razorožitvene akcije.

Francosko javnost silno razburja umor, ki se je zgodil v bližini normandijskega kopališča Bagnolet. Na cesti so našli avtomobil, v katerem je bil pekleni stroj. Nedaleč od avtomobila pa so našli v goščavi trupli italijanskih emigrantov Carla in Sabetina Rosellija. Umorjena sta bila skoraj na isti način kot poslanec Matteotti. Pri obeh so našli večjo vsoto denarja, sumiljo pa, da so jima bili pobrani vsi dokumenti.

Carlo Roselli je bil eden voditeljev protifašistične skupine »Giustizia e Libertà«. Bil je profesor na trgovski visoki šoli v Genovi in se je po umoru Matteottija pridružil socialistom. Omogočil je pobeg voditelja socialistov Turatija na Korziko, kamor ga je tudi spremljal. Vrnil se je potem v Italijo in bil obsojen na ječo ter na internacijo na Liparske otoke. Od tu je pobegnil z motornim čolnom. Za časa španske državljanske vojne je organiziral italijanskih protifašistično brigado, se udeležil bojev in bil ranjen, nakar je še zbolel. Vrnil se je v Francijo, kjer je bil sedaj umorjen. Njegov brat je slovel kot eden najboljših poznavalcev italijanskega risorgimenta in se politično ni udeleževal. Umorjen je bil le zato, ker je bil v družbi brata. Francoska policija se trudi na vse pretege, da bi morilce izsledila.

Zakonski načrt o uvedbi posebnega davka za oboroževanje v Angliji je angleški finančni minister umaknil zaradi splošnega odpora v javnosti. Izjavil je, da bo našel nov in sprejemljivejši način za obdačenje industrije, a da bo država vendarle dobila od tega davka 20 do 25 milijonov funtov.

Predlog novega grškega proračuna predvideva 16,09 milijarde drahem dohodkov in 16,66 milijarde drahem izdatkov, da bi bil torej proračun deficiten za 570 milijonov. Ta deficit pa bi se odpravil s strogo kontrolo nad vsemi državnimi izdatki. Tako dohodki ko izdatki so povišani za približno dve milijardi drahem. Davščine so povišane za skoraj eno milijardo drahem.

Vlada v Washingtonu je izdala knjigo o odnosih ameriške vlade do sovjetske Rusije. V knjigi so objavljeni vsi dokumenti, ki se nanašajo na te odnose.

Italija bo modernizirala stari oklopnici »Dullio« in »Doria« ter bo zgradila dva nova superdreadnoughta.

Blizu Basre v Iraku so našla angleška letala šest trupel ljudi, ki so zašli in umrli od žeje.

Naval češkoslovaških turistov v Avstrijo je tako velik, da je ustavljeno izdajanje potnih listov za junij, ker je že potrošen 1 milijon šilingov, ki ga je dala Narodna banka potnim pisarnam za turiste na razpolago. Za julij je turistični kredit Narodne banke povišan na 3 milijone šilingov.

Najbolj vroče mesto v Evropi je bil te dni Berlin.

Mesto Rim ima po najnovejši statistiki 1.225.000 prebivalcev.

Med nemško Lufthanso in francosko družbo Air France je bil dosežen sporazum glede sodelovanja za promet čez Atlantski ocean. Sporazum morata potrditi še letalski ministri v Parizu in Berlinu.

Vse kavarne bodo v Belgiji dne 15. t. m. zaprte v protest proti prevelikim davkom.

Konkurzi - poravnani

Odpravlja se konkurz o premoženju Mimi Reboljeve, ker ni pokritja za stroške postopanja.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 16. junija objavlja: Odločbo kr. namestnikov o ustanovitvi generalnega konzulata v Rotterdamu — Uredbo o ukinitvi kopališčne policijskega komisariata na Bledu — Uredbo o pomožnem osebju v gostinskih obratih — Poslovnik za poslovanje odseka za kontrolo državnih dohodkov — Odločbo, da izjave o načinu plačevanja blaga, uvoženega iz Nemčije in Francije, poslej niso potrebne

— Določanje vrednosti stanovanj carinskih uradnikov v poslopijih, sezidanih, kupljenih ali vzetih v najem iz tlakovinskih skladov — Objave banske uprave o pobiranju občinskih davščin v letu 1937/38. Razne druge razglase in objave.

Tržna poročila

Cene živne na reškem trgu padle

Na reški trg dne 15. junija je bilo pripeljanih 160 vagonov živine, to je 2352 glav. Prodanih je bilo 140 vagonov. Cene so se gibale takole: krave po 3 do 3'30, voli III. vrste po 3'30 do 3'50, mladi voli II. vrste po 3'80 do 4, voli I. vrste po 3'90 do 4'50 lire za kg. Volov I. vrste je bilo le za 3 vagone. Cene so popustile za 15 stotink pri kg.

Cene prašičev padle na križevskem sejmu

Svinjski trg je imel še pred kratkim stalne cene, in primeroma visoke cene. Na zadnjem sejmu pa so cene precej padle. Tako je padla cena pršutarjev za cel dinar na 6—6'50 din, debelih prašičev pa celo za poldrug dinar na 6'50 do 7 din. Tudi svinje za rejo so padle v ceni za poldrug dinar na 7'50—8 din.

Kljub padcu cen pa je bil dogon na zadnjem sejmu zelo velik ter je bila tudi kupčija dobra.

Promet na novosadski produktivni borzi je znašal v l. 1936 1.910.450 metrskih stotov, za 88.950 metrskih stotov več ko v l. 1935. Največji je bil promet v koruzi, ki je znašal 959.650 met. stotov, in pšenici za 686.100 metrskih stotov.

Nova pšenica se plačuje po terminskih zaključkih za 15. avgust v Beogradu po 140 do 150 din, dočim se je lani plačevala po 115 do 120 din.

Nova žetev pšenice se presoja še različno. Dočim je v Ameriki tendenca za cene čvrsta, je v Rotterdamu labilna, ker se še ne ve za pravo stanje ameriške žetve.

Cene vina v Vrscu so od začetka lanskega leta poskočile za 1'25 din na 2 din. Zaradi toče v maju bo letošnja trgatev slaba.

Ze v 24 urah

barva, plesira in kemične snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Radio Ljubljana

Četrtek, dne 17. junija: 12.00: Iz opret (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Radijski orkester — 14.00: Vreme, borza — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored — 19.30: Nac. ura — 19.50: Zabavni kotiček — 20.00: Traviata (plošče) — 20.10: Slovensčina za Slovence (dr. R. Kolarič) — 20.30: Orgelski koncert, izvaja Ivan Rupnik, stolni regens chori v Skoplju — 21.15: Ježek in Jožek — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Podoknice in uspavanke (plošče).

Petek, dne 18. junija: 11.00: Šolska ura: Mak preživlja tisoče prebivalcev vardarske banovine (strok. učit. Viljem Kunst) — 12.00: Po slovanskem jugu (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Plošče — 14.00: Vreme, borza — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30: Nac. ura — Otroci slov. izseljencev v Nemčiji in njihovo solanje (Jože Premrov) — 20.00: Plošče — 20.10: Nepopolna prehrana, vir bolezni (Š. Gruđen) — 20.30: Benjamin Ipavc: Tičnik, prva slov. spevoigra. Sodelujejo: g. Vekoslav Janko, ga. Mila Kogejeva, gđc. Zvonimira Župečeva, g. J. Gostič, Akademski pevski kvintet, prof. M. Lipovšek in radijski orkester. Režiser: g. Vekoslav Janko, dirigent: D. M. Šijanec — 21.30: Radijski orkester — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.30: Angleške plošče.